

25

november 2020

Inhoudsopgave

infostroom

enw | expertisenetwerk
waterveiligheid

Gerhard van den Top een jaar voorzitter

Living lab biedt ruimte aan experimenten met dijk

Nieuwe ENW-leden

Aangepast advies Beter Leren Keren

Kennisstrategie en I-STORM moeten stormvloedkeringen veilig houden

Adviezen van het ENW

Gerhard van den Top een jaar voorzitter

‘Het moois van ENW breder toegankelijk maken’

Toen Gerhard van den Top ruim een jaar geleden werd gevraagd om voorzitter te worden van het ENW, zei hij ‘met overtuiging ja’. Hoewel de aanleiding, het overlijden van zijn voorganger Herman Dijk, treurig was, bood het ENW veel aantrekkelijks om ja tegen te zeggen. “Waterveiligheid en alles wat daarmee samenhangt, is een heel interessant onderwerp. Het is actueel en altijd in beweging.”

Als dijkgraaf van Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, binnenkort beëdigd voor zijn tweede termijn, was Gerhard al bekend met het ENW, maar wel met een specifiek deel. “Ik kende het ENW vooral van de innovaties die worden ingezet om, op tijd en het liefst zonder maatschappelijke problemen en tegen acceptabele kosten, te voldoen aan de opgaven van het dijkversterkingsprogramma. Die innovaties krijgen allemaal een stempel van goedkeuring van het ENW, voordat ze kunnen worden toegepast.”

Signaleringsfunctie

Maar in zijn eerste jaar als voorzitter is Gerhard bekend geraakt met meer onderwerpen waar het ENW zich mee bezighoudt. “Het belangrijke advies over de zeespiegelstijging is er daar één van. Het ENW heeft een signaleringsfunctie op dat gebied en heeft aangegeven dat het nodig is de strategieën uit het verleden tegen het licht te houden.”

Knappe koppen

Ook op het gebied van het aanpassen van de dijken aan de nieuwe normering noemt Gerhard het ENW onmisbaar. “Hier worden de goede vragen gesteld, of beantwoord, of aangespoord tot nader onderzoek. En dat is ongelooflijk waardevol. Hier zitten de knapste koppen samen met beheerders en beleidsmakers bij elkaar om tot een onafhankelijk oordeel te komen. En daar is veel behoefte aan. Er speelt heel veel op het terrein van waterveiligheid en het werk moet

door, dus daar moet je de beste mensen bij betrekken. Het is een groot voorrecht om daar voorzitter van te zijn.”

Onomstreden

Dat Gerhard, ondanks zijn achtergrond als dijkgraaf en voorzitter van de POV Macrostabieleit, maar een klein deel van het ENW kende, is niet zo gek, vindt hijzelf. “Dat merk ik wel meer om mij

heen: ondanks alle kennis en ervaring die daar zit, ken je het ENW niet totdat je erbij komt. En dat is jammer. De rol van het ENW is zo waardevol en zo nodig en toch zijn we zo onbekend. We zijn erkend en onomstreden, maar alleen voor de kenners.”

Deskundig advies

Gerhard ziet het als een uitdaging voor de komende tijd ‘om al dat moois breder toegankelijk te maken’. Hij heeft de afgelopen tijd verschillende deskundigen gevraagd wat volgens hen de kracht en de toegevoegde waarde van het ENW is en hoe die verder kan worden ontwikkeld. “We blijven bescheiden, we gaan niet zomaar iets vinden en onze adviezen zijn in de eerste plaats bedoeld voor degene die het advies gevraagd

heeft. Maar doen we de goede dingen, is het nodig dat we breder bekend zijn, wat gebeurt er met onze adviezen? In november houden we een sessie waarin we de conclusies uit deze evaluatie delen met alle ENW-leden en de consequenties voor de komende jaren bepalen.”

Begrijpelijker en toegankelijker

Terugblikkend op het afgelopen jaar prijst Gerhard het ENW als lichtvoetige en wendbare organisatie, zonder veel overhead. “Het is een heel moderne manier van samenwerken.” Het meest verrast was hij door het advies over de houdbaarheid van de Nederlandse waterveiligheidsstrategieën ten opzichte van de zeespiegelstijging. “Dat is een grote vraag met verstrekkende gevolgen. Daar is een heel evenwichtig antwoord op geformuleerd, dat heel goed is ontvangen. Het was ook een nieuw soort vraag. De POV Macrostabieleit, waar ik zelf erg bekend mee ben, gaat over innovatieve technieken, waar het ENW een laatste klap op geeft. Dat zijn puur technische adviezen, waar de essentie van het ENW naar voren komt. Dit advies over zeespiegelstijging blijft technisch, maar gaat veel breder. Dit is geen spoorboekje, maar eerder een gereedschapskist, waarin de ervaring van de beheerders is meegenomen en je kijkt wat je nodig hebt. Dat is iets anders dan puur berekenen. Dat is een mooie beweging. We blijven op de veiligheidsthematiek, technisch, met feiten en analyses, maar onze adviezen worden vertaald naar de uitvoeringspraktijk. En dat maakt het ENW begrijpelijker en toegankelijker voor de partijen die met die adviezen moeten werken. Dat heb ik niet bedacht, dat is een ontwikkeling die al in gang was gezet en waar we de komende jaren mee verder gaan.”

Gerhard van den Top

Living lab biedt ruimte aan experimenten met dijk

Op de grens van België en Nederland ligt een unieke kans om de sterkte van onze waterkeringen en de vaardigheden van de crisisteam te onderzoeken. Het is Living Lab Hedwige-Prosperpolder (LL HPP). Iedereen met een innovatief idee is welkom om er zijn eigen proeven te doen.

STOWA en het Waterbouwkundig Laboratorium (WL uit Vlaanderen) zijn de trekkers van het project POLDER2C's, dat opereert binnen LL HPP. Ze werken er samen met dertien partijen uit België, Frankrijk, Engeland en Nederland, waaronder bedrijven, kennisinstituten en onderwijsinstellingen. Het Interreg 2 Seas-project POLDER2C's ontving zo'n 4 miljoen euro EU-steun. "Met dank aan ontpoldering van de Hedwige-Prosperpolder ontstond het living lab", vertelt Patrik Peeters van WL, het enige buitenlandse lid van het ENW (werkgroep Techniek). "De nieuwe ringdijk is inmiddels gesloten en wordt de komende tijd verder op hoogte gebracht. In 2022 wordt de oude dijk afgegraven en tot die tijd kunnen wij een paar winters dijkproeven organiseren, trainingen en oefeningen doen met de oude dijk."

Robuuster systeem

STOWA en WL richten hun proeven op het verbeteren van de veiligheid, zegt Ludolph Wentholt van STOWA. "Met het oog op de klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling willen we naar een robuuster systeem, waarin we een combinatie maken van infrastructuur, professionaliteit van de mensen en crisisbeheersing. In ons onderzoek nemen we alles mee, van de grasmat op de dijk tot het beheer, en kijken we hoe we daar nog meer uit kunnen halen dan nu gebeurt." Patrik: "Zo hopen we meer inzicht te krijgen in hoe we langer gebruik kunnen maken van de huidige infrastructuur. Sommige mensen willen reserve in de dijken inbouwen, maar met meer ervaring met crises is dat minder nodig." Ludolph: "We doen iets wat uniek is. De dijk gaat toch weg, dus die kunnen we tot die tijd gebruiken om crisissituaties te simuleren en te testen. Als er tijdens onze proeven schades ontstaan, kunnen we kijken

wat we vervolgens nog kunnen doen. Hoe er gerepareerd kan worden bijvoorbeeld."

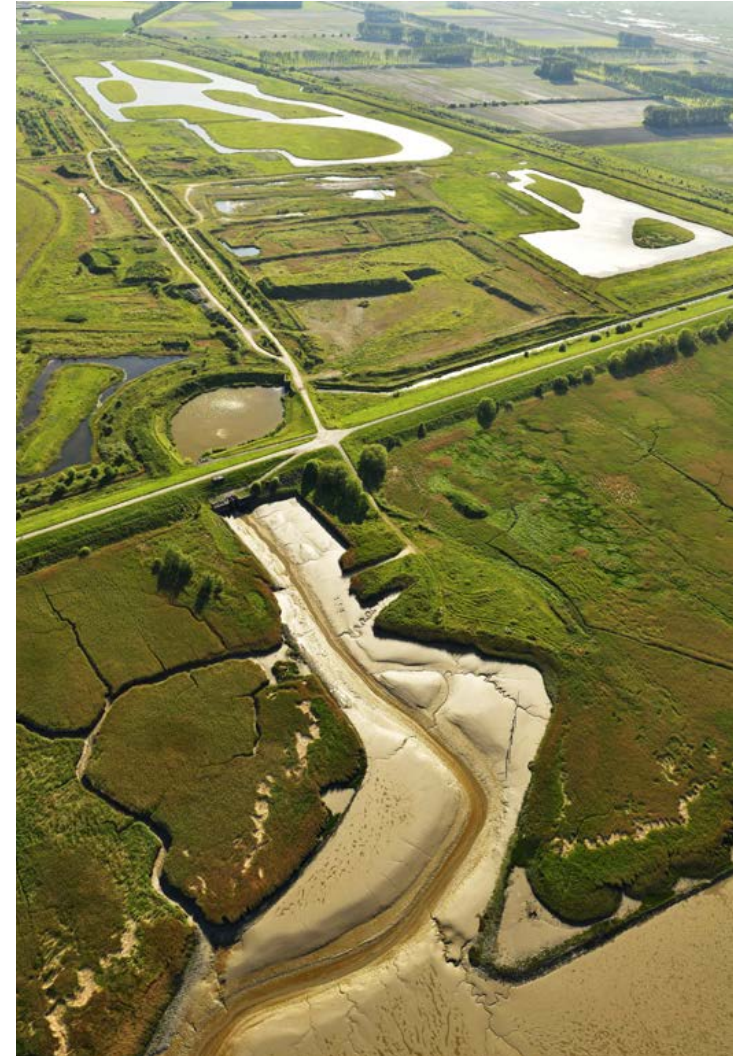
Data verzamelen

STOWA en WL zijn niet als enige in het gebied werkzaam, vertelt Patrik. Zo doen Deltares, Fugro en waterschap WDOD onderzoek naar piping, gefinancierd vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). En het NWO (Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek) onderzoekt, samen met de TU Delft, Hogeschool Zeeland, NIOZ en Wageningen Universiteit en Research, de interactie tussen schorren en waterkeringen. "Het living lab omvat drie kilometer dijk. Iedereen met een goed idee is welkom. We hanteren drie criteria: het project moet inzicht geven in de sterkte van de dijk, het moet helpen om dijkbeheer meer crisisbestendig te maken en het moet toekomstige generaties erbij betrekken. Hoe meer criteria worden aangevinkt, hoe beter. En als er dan ook nog met andere partijen in het gebied wordt samengewerkt, is dat een groot pluspunt. Op deze manier wordt ontzettend veel data verzameld waarmee we de dijk beter leren kennen, maar ook meer leren over techniek, vegetatie, getijdenzand en vegetatie op de schorren."

Verder gaan

Het mooie van het living lab is natuurlijk de levensechtheid. Ludolph: "We doen heel veel proeven onder laboratoriumomstandigheden en de Deltagoot bij Deltares is natuurlijk briljant. Maar met een dijk in situ die gaat verdwijnen, kunnen we veel verder gaan. We kunnen echt schade aanbrengen en weer laten repareren. En dan volgend jaar opnieuw bekijken: hoe staat het er nu voor? Dat is uniek." Patrik: "En we kunnen van elkaar leren, of gaan verder waar een ander project is gestopt."

Die open opstelling is bewust gekozen, vertelt Ludolph: "We willen mensen uitdagen. Het is ook deels ideologisch: we willen meewerken aan de toekomst. We hebben de komende jaren veel goede vakmensen nodig en die zijn er te weinig. We zijn bereid behoorlijk te investeren en hebben veel partners uit het onderwijs erbij gehaald. We proberen studenten uit te dagen om hun innovatieve manier van denken hierop los te laten." Patrik: "Maar niet alleen studenten, natuurlijk. Ook professionals zijn welkom om mee te denken, bijvoorbeeld over herstelmaatregelen en computermodellen. Misschien zien we nog iets over het hoofd?"

Interessante dynamiek

De dijk in de Hedwige-Prosperpolder wordt waarschijnlijk in 2022 afgegraven. Dan is het living lab op deze plek verdwenen. Patrik: "Is dat jammer? Ik heb nog wel ideeën voor meer experimenten op die locatie, maar het is onduidelijk of dat gaat lukken. Aan de andere kant is die eindigheid ook wel leuk. Er zit nu druk achter de proeven die we doen en dat geeft een interessante dynamiek. En er zijn meer plekken in Nederland en België die heringericht worden, dus we zoeken kansen op verschillende locaties. In elk geval is de samenwerking tussen Nederland en België op dit vlak weer wat verder uitgebreid."

Nieuwe ENW-leden

Jantsje van Loon-Steensma, Werkgroep Kust

“Aan de Wageningen Universiteit heb ik milieuhygiëne gestudeerd, met als specialiteit waterkwaliteit en aquatische ecologie. Daarna heb ik met een paar medestudenten een eigen adviesbureau opgericht, waarmee ik onder meer heb meegewerkt aan een integraal waterbeheersplan voor de provincies Groningen en Drenthe. Daar ben ik in aanraking gekomen met waterveiligheid. Na een korte periode bij de Wetenschapswinkel van de Wageningen Universiteit, ben ik aan de slag gegaan als wetenschappelijk

coördinator van het *Kennis voor Klimaat-programma*. Daar heb ik me voor het eerst bezighouden met *nature based solutions*, om waterkeringen op een natuurlijke manier te versterken tegen de gevolgen van klimaatveranderingen. Vanwege die achtergrond in het denken over natuurlijke oplossingen ben ik gevraagd voor de werkgroep Kust. Van oudsher was het ENW erg gericht op de technische aspecten van waterveiligheid, maar tegenwoordig is de blik breder. Toen ik in de werkgroep kwam, bleek de samenstelling veel gevarieerder dan ik dacht. De techniek is nog steeds goed vertegenwoordigd, maar er worden vaak experts uitgenodigd die ook andere kanten laten zien. Dat vind ik een leuke

combinatie. Ik ben zelf erg geïnteresseerd in de neveneffecten van waterveiligheid voor natuur, landschap en recreatie, maar heb ook belangstelling voor nieuwe rekenmethodes. Ik denk dat het ENW een waardevolle bijdrage levert als denktank waar beslissers op kunnen terugvallen. Misschien kan die rol nog wat sterker worden aangezet. Niet dat het ENW zelf de spotlights moet zoeken, maar zo'n diverse groep van experts mag binnen de overheid wel wat meer de agenda bepalen.”

Job van Dansik, Werkgroep Kust

“In mijn eerste baan, na mijn studie watermanagement aan de TU Delft, heb ik bij Rijkswaterstaat gewerkt aan het nationale grondwatermodel voor de Derde Nota Waterhuishouding. Daarna heb ik twee jaar een ontwerpersopleiding tot aio gedaan bij de TU Eindhoven. Dit heeft mij geleerd multidisciplinair en oplossingsgericht te denken. Via een tijdelijke klus kwam ik bij het Hoogheemraadschap van Delfland, waar ik nog steeds werk als senior beleidsadviseur. Ik was ingehuurd om te proberen zicht te krijgen op overstromings-

risico's. Toen er een vacature vrijkwam, ben ik aangenomen. In 1998 kreeg Delfland te maken met ernstige wateroverlast. Ik heb onder meer samen met HKV, toen nog een startend bureautje, de evaluatie daarvan gedaan. Daarna volgde een project om te onderzoeken hoe we het gebied beter konden beschermen tegen wateroverlast. Een intensieve en mooie tijd, waarin ik nauw samenwerkte met het waterschapsbestuur, ingenieursbureaus en betrokkenen in de omgeving. Ik ging me vervolgens meer bezighouden met waterveiligheid. Een collega, die lid was van de werkgroep Kust, vertrok en ik werd gevraagd haar op te volgen. Ik kende het ENW als een heel technische club, maar die blijkt veel breder te

kijken dan verwacht. Naast veiligheid en techniek is er oog voor ecologie en de maatschappij. Daar wordt bij de samenstelling van de werkgroepen ook rekening mee gehouden, zodat het ENW een afspiegeling wordt van de belangen in de samenleving. In de werkgroep is ruimte voor verschillende zienswijzen. Zelf kan ik de praktische kant vanuit het waterschap inbrengen. Voor de toekomst kan het ENW erover nadenken om de enorme hoeveelheid beschikbare kennis beter te ontsluiten. Ik denk dat daar behoefte aan is en dat het professionals kan helpen.”

Marike Olieman, Werkgroep Rivieren

“Aan de TU Delft heb ik civiele techniek gestudeerd, in de richting rivierwaterbouwkunde. Na mijn studie ben ik eerst de milieu-kant opgegaan, als beleidsmedewerker bij een werkgeversorganisatie en later bij een ingenieursbureau en de Nederlandse Spoorwegen. Daar werd ik niet echt gelukkig van, dus maakte ik de overstap naar het water. Eerst bij waterschap Vallei en Eem en kort daarna bij de Waterdienst van Rijkswaterstaat. Ik voelde meteen dat daar mijn hart lag.

Bij de afdeling waterkeringen van RWS is het secretariaat van een ENW-werkgroep onderdeel van het werk en dat leek me erg leuk. Dus toen de functie van secretaris van de werkgroep Techniek vrijkwam, heb ik meteen gesolliciteerd. Van 2010 tot 2017 heb ik die rol vervuld. Een mooie positie: het ENW is dé plek waar de nieuwste kennis op het gebied van waterveiligheid wordt getoetst en als secretaris kan je daar een belangrijke bijdrage aan leveren. Het paste echt bij mij en ik heb samen met de andere secretarissen de organisatie helpen stroomlijnen. Mijn secretariaat eindigde toen ik in 2017 vertrok naar waterschap Rivierenland, waar ik als dijkspecialist in het team kennis en advies me bezig hou met

de advisering aan HWBP-projecten. Toen er in de werkgroep Rivieren een plek vrij kwam voor een waterschapper, kwam via mijn directeur het verzoek of ik lid wilde worden. Dat doe ik met veel plezier. Vanuit mijn ervaring in het ENW zie ik dat de werkgroep Rivieren anders werkt dan Techniek en ik zie daar mogelijkheden tot verbetering. Zo zouden we als werkgroep meer adviezen willen geven. Hoe te komen tot deze gevraagde (of ongevraagde) adviezen, daar lever ik graag mijn bijdrage aan.”

Aangepast advies Beter Leren Keren

Onderzoek maakt ENW-advies beter uitvoerbaar

Drie jaar geleden publiceerde het ENW het advies Beter Leren Keren, dat stelt dat meten en monitoren een meer structurele plaats moet krijgen in de keten van waterveiligheid. Het advies werd goed ontvangen, maar was niet concreet genoeg om echt mee aan de slag te gaan. Pas-afgestudeerden Rosalie Fidder en Martine Rottink deden nader onderzoek en formuleerden uitgangspunten waarmee het advies een stuk praktischer werd.

Rosalie is afgestudeerd in watermanagement aan de Wageningen Universiteit. Martine deed een master waterbouwkunde en een master wetenschapscommunicatie aan de TU Delft. Martine: “Stefan Aarninkhof vertelde me over dit project en het leek me een leuke combinatie tussen techniek en sociaal onderzoek, wat ik ook in mijn studie heb gecombineerd.” Rosalie werd geattendeerd door Jantsje van Loon. “Door dit onderzoek hoefde ik nog niet te gaan solliciteren en kon ik toch alvast betaald werk doen.”

Concrete doorvertaling

“Het advies Beter Leren Keren uit 2017 was vooral een visie”, vertelt Martine. “Onze opdracht was: maak een concrete doorvertaling naar de praktijk. Hoe kunnen we door extra te meten data inwinnen die bruikbaar is voor toekomstige projecten.” Rosalie: “We moesten linken naar projecten die al in het kader van het HWBP in de planning stonden. Dat bleek al snel praktisch niet haalbaar. Het HWBP bevat een lange lijst met werken die op basis van urgentie zijn ingedeeld. Maar daar wordt nog veel mee geschoven en het is lastig in de toekomst kijken welke projecten wanneer worden uitgevoerd en welke je nu al extra zou kunnen bemeten.”

Duidelijkheid scheppen

November vorig jaar begonnen Martine en Rosalie met interviewen van deskundigen van STOWA, waterschappen, Rijkswaterstaat en adviesbureaus. “We kregen al snel het gevoel dat iedereen een ander idee lijkt te hebben over wat meten en monitoren precies inhoudt. Geleidelijk aan werd de hoofdmoot van ons onderzoek dan ook het opstellen van een raamwerk, als hulpmiddel om bij toekomstige gesprekken over meten en monitoren meer duidelijkheid te scheppen.” Het idee om een lijst met te monitoren projecten op te stellen, verdween wat naar de achtergrond. “Sommige projecten worden toch niet uitgevoerd of zijn juist al afgerond en daarmee is die lijst al snel niet meer relevant.”

Belangrijkste topics

Rosalie en Martine werkten vijf maanden, vier dagen per week nauw samen. “Na de eerste verkennende interviews gingen we dieper op het onderwerp in met experts die betrokken zijn bij het HWBP, om vanuit de praktijk te horen wat de belangrijkste topics zijn waar meten en monitoren een bijdrage aan kan leveren. Na de interviews gingen we altijd even sparren met Stefan, Jantsje en Rinse Wilmink. Midden in de coronalockdown hebben we uiteindelijk in twee online webinars met deskundigen het raamwerk en

Rosalie Fidder en Martine Rottink

de lijst met mogelijke projecten verder kunnen aanscherpen.”

Slimme manier

Stefan Aarninkhof was een van de begeleiders van het onderzoek en is als voorzitter van de werkgroep Kust betrokken bij het inmiddels aangepaste advies Beter Leren Keren. Hij is enthousiast over de uitkomsten van het onderzoek. “Veel dijkversterkingsprojecten worden nu al gemonitord, onder meer vanwege vergunningverplichtingen. Het idee achter Beter Leren Keren is om extra data te verzamelen voor toekomstige kennisontwikkeling. Het onderzoek van Rosalie en Martine heeft laten zien dat we nog een stap verder kunnen gaan, door ook kennis op te doen voor het beheer en onderhoud tijdens de hele levenscyclus van een kering. Het is een slimme manier om het maximale te halen uit iets wat je toch al doet.”

Shortlist

Daarnaast hebben Rosalie en Martine een shortlist gemaakt van zes projecten die als eerste in aanmerking komen voor extra metingen. “Hier zit geen systematische afweging achter, maar het zijn wel de projecten die in de gesprekken met deskundigen steeds weer naar voren kwamen. Dus dat zijn goede voorbeelden om mee te

beginnen.” Die lijst is dan ook opgenomen in het vernieuwde advies Beter Leren Keren, dat het ENW onlangs heeft goedgekeurd. “In het eerste advies hebben we alleen een aantal pijlers van meten en monitoren geïdentificeerd. Nu zijn we veel concreter geworden, door allereerst aan te geven welke projecten ervoor in aanmerking komen en wat daar concreet moet gebeuren.”

In het nieuwe advies staan vier aanbevelingen. “Allereerst zeggen wij: omarm die zes genoemde projecten en maak een van de uitvoerende organisaties verantwoordelijk voor de monitoring. Ten tweede: start de doorontwikkeling van elke case met een nut- en noodzaakanalyse, waarin met name de baten op toekomstige projecten goed in beeld worden gebracht. Zorg vervolgens voor een strategische drijfveer voor de projectleiders binnen het HWBP. Normaal worden die afgerekend op tijd en budget en is er geen reden om te investeren in meten en monitoren voor het volgende project. Wij willen juist aanmoedigen dat iemand dat wel doet en daar mag een beloning tegenover staan. En ontwikkel een financieringskader. Voor dit soort projectoverstijgende metingen moeten generieke potjes zijn.”

Kennisstrategie en I-STORM moeten stormvloedkeringen veilig houden

Kennis over de werking en het onderhoud van stormvloedkeringen is vaak maar bij een paar mensen aanwezig. Als die van baan veranderen, dreigt die kennis te verdwijnen, waardoor de betrouwbaarheid van de kering in gevaar kan komen. Marc Walraven zet zich sinds een paar jaar in om die kennis te borgen en door te geven aan toekomstige generaties beheerders.

Marc Walraven

Marc Walraven werkt al 25 jaar bij Rijkswaterstaat. Van 2004 tot 2014 was hij als districtshoofd in de regio Rotterdam onder meer verantwoordelijk voor beheer, onderhoud en operationele sluitingen van de Maeslant- en de Hartelkering. Hij realiseerde zich twee dingen: “Dat de stormvloedkeringen betekenisvolle werken zijn die een wezenlijke bijdrage leveren aan de veiligheid van Nederland en niet altijd de aandacht krijgen die daarvoor nodig is. En dat de specialisten die op de keringen werken gedreven technici zijn, die niet altijd voldoende erkend en herkend worden in hun bijdrage aan de betrouwbaarheid van deze keringen.”

Tijdsgeest

Dat kwam mede door de tijdsgeest, zegt Marc. “Afhankelijk van de politieke stroming van het moment heeft RWS soms wat afstand genomen van de noodzakelijke kennis en kunde en is er meer overgelaten aan de markt. Maar marktpartijen willen innovatief zijn op die terreinen waar grote omzet behaald kan worden. Kennisbehoud op specifieke onderdelen van de onderling verschillende stormvloedkeringen is voor die partijen niet interessant, maar voor het veilig houden van de keringen wel cruciaal.

De Maeslantkering bijvoorbeeld wordt aangedreven door twee locomobielen. Daarvan zijn er twee op de hele wereld, één aan de noord- en één aan de zuidkant van de Nieuwe Waterweg. Elke stormvloedkering is in principe een prototype en de kennis daarover moet je dus behouden.”

Zelf uitvinden

Na zijn jaren op en rond de keringen is Marc binnen RWS in staat gesteld een adviseursfunctie te creëren, waarin hij die kennis kan opsporen en borgen. “Elke kering is ontworpen voor een specifieke locatie, met daarbij behorende karakteristieke eigenschappen, wat betreft bodem, overspanning, de relatie met een haven en soms zelfs het uiterlijk. De ontwerpkennis waaiert na verloop van tijd uit. Onderdelen van de kering zijn vaak ontworpen voor een andere toepassing dan waar ze voor worden gebruikt. Omdat ze moeten functioneren onder andere omstandigheden dan waar ze voor ontworpen waren, moet je als beheerder zelf uitvinden hoe je ze het beste onderhoudt.”

Animatiefilmpjes

Met een aantal specialisten heeft Marc de Kennisstrategie Stormvloedkeringen ontwikkeld, om per object de nodige cruciale kennis te inventariseren. “Wat hebben we wel of niet zelf in huis, welke kennis moeten we verder ontwikkelen en welke kennis verlies je als er iemand vertrekt? We hebben eerst de specifieke kennis per kering in beeld gebracht voor RWS zelf.” Vervolgens is een aantal instrumenten ontwikkeld om die kennis te borgen of over te dragen. “Zoals kennisklassen. Daarin helpen we oude rotten hun cruciale kennis te delen met hun collega’s, zodat die breder in de organisatie wordt verspreid. Ook proberen we vast te leggen wat vastgelegd kan worden. Van sommige processen hebben we animatiefilmpjes gemaakt om informatie heel praktisch toegankelijk te maken.”

Kansen benutten

Het is de bedoeling dat iedereen binnen de organisatie enthousiast wordt om kennis te delen en vast te leggen. “Elke keer wanneer een medewerker vertrekt of een project wat moeizaam loopt moet je die kans benutten om kennis vast te leggen en gestructureerd over te dragen.” Het project Kennisstrategie is in ontwikkeling sinds 2016. “Natuurlijk gaat het nooit snel genoeg. Maar ik zie steeds meer gebeuren. Er is een groeiende vraag naar bijvoorbeeld kenniscans per stormvloedkering. Voor kennisklassen melden zich steeds meer deelnemers aan.”

I-Storm

Marc heeft parallel een soortgelijk project opgezet op internationaal niveau met het kennisnetwerk I-STORM. “Dit is ongeveer op dezelfde manier gebeurd, met dezelfde aanleiding. Tijdens een uitstapje naar de Thames Barrier in Londen sprak ik met beheerder Andy Batchelor en we herkenden bij elkaar veel van dezelfde veiligheidsvragen en de behoefte aan het borgen van specifieke kennis. Tegelijkertijd werden in Venetië en Rusland net nieuwe keringen gebouwd. We hebben contact gelegd en kennis en ideeën uitgewisseld. Daar hebben zich meer landen en organisaties bij aangesloten en inmiddels is het

een wereldwijd netwerk van bedrijven, kennisinstututen en universiteiten. Het is een informeel netwerk waarin we specialisten met elkaar willen verbinden”

Peer reviews

En die internationale belangstelling neemt alleen maar toe, vertelt Marc. “Iedereen heeft dezelfde worstelingen op het gebied van kennis, geld en veiligheidsvragen. Maar je krijgt alleen toegang als je ook kennis komt brengen. Zo organiseren we bijvoorbeeld *peer reviews*, waar we met een groepje specialisten uit alle landen de situatie observeren, analyseren en bediscussiëren. Kennisdragers raken zo vertrouwd met elkaar en pakken de volgende keer makkelijker de telefoon om een vraag te stellen.”

Strategie

Tijdens de corona-periode is de uitwisseling op een lager pitje gezet, maar die tijd is goed besteed. “We hebben verschillende webinars georganiseerd en daarnaast hard gewerkt aan een nieuwe website (www.i-storm.org) en aan een strategie voor de toekomst, die binnenkort worden gepresenteerd.”

Adviezen van het ENW

Het ENW bracht de afgelopen periode verschillende adviezen uit. Twee adviezen vatten we in deze Infostroom samen. De volledige adviezen vindt u op www.enwinfo.nl.

Advies Glas als waterkerend element

In 2016 heeft Waterschap Limburg al onderzoek gedaan naar de toepasbaarheid van glas als waterkeringen en een adviesvraag voorgelegd aan het ENW. Aan het advies is goed vervolg gegeven door het waterschap. Er is een uitgebreid onderzoek uitgevoerd in de Deltagoot, waar door de opdrachtgever breder is gekeken dan uitsluitend de situatie bij Neer. De resultaten zijn positief, aangezien de glazen kering in de proeven niet is bezweken.

Glas als waterkerend element is niet nieuw, maar met deze uitgebreidere onderzoeken hoopt

het waterschap met de toepassing van glas een aanvaardbaar alternatief te hebben voor demontabele keringen. Het ENW complimenteert het waterschap met het gedegen onderzoek dat is uitgevoerd. In de verdere uitwerking van het ontwerp en de stappen naar realisatie wordt nog wat meer aandacht gevraagd voor de inbedding in de beheer- en onderhoudscyclus. Hieronder wordt ook de wettelijke veiligheidsbeoordeling verstaan.

Ten slotte beveelt het ENW aan om een 'body of knowledge' te ontwikkelen met beschikbare kennis en testdata, zodat eventuele volgende projecten, die ook een dergelijke oplossing overwegen, daarvan gebruik kunnen maken.

Advies Handreiking meetnetten en grondwatermonitoring voor piping

Binnen de Projectoverstijgende Verkenning Piping (POV-P) zijn veldonderzoeken en monitoring uitgevoerd. Inzichten die hieruit voortkwamen zijn gebundeld in onder andere de 'Handreiking meetnetten en grondwatermonitoring voor piping'. Het belangrijkste doel was om de drempel voor het opzetten van een meetnet te verlagen door praktische aanwijzingen en tips te geven.

Het ENW is positief over de handreiking. De algemene indruk is dat dit een gestructureerd, praktisch en toegankelijk rapport is geworden. Het is prettig leesbaar en toepassingsgericht. Het document geeft de beheerders van waterkeringen richting bij het opzetten van een

meetcampagne voor piping en het is een goede aanvulling op het 'Technisch rapport water-spanningen bij dijken'. Daarom beveelt het ENW beheerders aan om gebruik te gaan maken van deze handreiking.

Het ENW wil benadrukken dat het wenselijk is om ook vóór projecten te monitoren, de meetnetten in stand te houden na afloop van het project en te zorgen voor een goede overdracht. Dit is ook in lijn met het advies Beter leren keren dat het ENW in 2017 heeft uitgebracht. Tot slot wil het ENW nog meegeven om in een volgende versie niet alleen handvatten op te nemen voor het opzetten van meet- en monitoringscampagnes voor piping, maar ook voor de andere mechanismen.

Het Expertise Netwerk Waterveiligheid (ENW) is het kennisnetwerk van specialisten in waterveiligheid. Belangrijkste taak van het ENW is het (gevraagd en ongevraagd) adviseren van overheidsorganisaties met een verantwoordelijkheid voor waterveiligheid over actuele vraagstukken en innovaties. Het ENW bundelt en deelt kennis over bescherming tegen overstromingen en over actuele issues en innovaties. Zo draagt het ENW bij aan de kwaliteit van innovaties, producten en uitvoering van waterveiligheidstaken. Het ENW is hét platform waar deskundigen op dit terrein samenkomen, met aandacht voor de benodigde kennisontwikkeling om Nederland ook op langere termijn veilig te houden. Het ENW vervult een signalerende rol voor de praktijk van beleid en beheer en geeft advies aan de belanghebbenden. Alle overheidsorganisaties met een verantwoordelijkheid voor waterveiligheid kunnen het ENW om advies vragen.

Het secretariaat van het ENW bevindt zich bij Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving (WVL).

Redactie

- Marieke Hazelhoff (RWS WVL)
- Carola van Gelder (RWS WVL)
- Herman van der Most (Deltares)
- Jan van de Graaff (TU Delft)
- Lievens

Redactieadres

Expertise Netwerk Waterveiligheid
p/a Rijkswaterstaat WVL, afdeling Waterkeringen
Postbus 2232
3500 GE Utrecht
enwsecretariaat@rws.nl

Infostroom

Het ENW brengt twee keer per jaar de nieuwsbrief Infostroom uit. Hiermee informeert het ENW zijn leden en andere geïnteresseerden over de werkzaamheden, uitgebrachte adviezen en waterveiligheid in het algemeen. Wilt u deze nieuwsbrief graag ontvangen? Stuur dan een e-mail met uw verzoek naar enwsecretariaat@rws.nl.

Werkgroepsecretarissen

Techniek:

Astrid Labrujere (RWS WVL)
astrid.labrujere@rws.nl

Veiligheid:

Durk Riedstra (RWS WVL)
durk.riedstra@rws.nl

Kust:

Marga Rommel (RWS WVL)
marga.rommel@rws.nl

Rivieren:

Yvo Snoek (RWS WVL)
yvo.snoek@rws.nl

ENW-coördinator:

Marieke Hazelhoff (RWS WVL)
marieke.hazelhoff@rws.nl

Vormgeving en drukwerk

Zandbeek

Fotografie

Vilda photo, Jos van Alphen
Overige foto's ingezonden door geïnterviewden.

Voor vragen over het ENW

www.enwinfo.nl
enwsecretariaat@rws.nl
Deze uitgave is te vinden op: www.enwinfo.nl.

© Expertise Netwerk Waterveiligheid 2020.
Overname van artikelen is toegestaan mits met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van het ENW.

